

Call me Ishmael. Sinds hij tijdens zijn eerste jaar rechten *Moby Dick* had gelezen, schoten Hendrie Perenboom op dit soort momenten steeds weer die drie woorden te binnen, steevast gevolgd door een golf van trots omdat hij zich destijds door de originele, Engelstalige versie van dat boek heen had geworsteld, en daarmee dacht de afstand definitief te hebben aangebracht tussen hem en de achterbuurt waar hij vandaan kwam. Maar na die trots, zoals altijd, de walging. Immers, voor de man die hij was geworden, de zelfgekroonde ‘nieuwe Hendrie’ – intellectueel en beschaafd – was het niet meer dan vanzelfsprekend een klassiek boek als *Moby Dick* in de originele taal te kunnen lezen en begrijpen. Die nawee van zelfgenoegzaamheid sloeg iedere keer weer het fundament onder zijn pretenties vandaan.

Dit soort momenten. Momenten waarop hij het gevoel had met nog maar een paar draadjes te bungelen aan een reeds lang geleden in de steek gelaten wereld, maar tegelijkertijd een odyssee verwijderd te zijn van hetgeen er voor hem in het verschiep lag. Momenten van eenzaamheid en vervreemding. Momenten waarop hij zich verloren waande in een eindeloos, kaderloos middengebied. Ontworteld. Een niemandskind. Hij was Ishmael, de verloren vreemdeling uit zijn favoriete boek, ogen tot spleetjes geknepen in de gure haven van Nantucket, klaar om aan boord van een walvisvaarder te gaan en maar te zien waar het schip hem brengen zou, gestuurd en voortgedreven door een kracht waarvan hij de dimensies niet kende. De machistische romantiek van lotsbestemming.

Hendrie, halverwege de trap van het strand naar de boulevard en verzaagd door zijn eigen pseudoromantische ijdeluiterij, voelde de drang zich achterover te laten vallen. Een smak tegen de stenen treden zou de teller moeiteloos terugbrengen tot nul.

Hij plaatste zijn linkerhand op de metalen leuning en keek omhoog, voorbij de laatste dertien treden van de trap, voorbij de gesloten snackbars, voorbij de verdorde en metershoge bloesem ontsproten aan een nu dode agave, voorbij de struiken en rotsen en voorbij de talloze, vooralsnog onbewoonde vakantiehuisjes die tegen het steil oplopende landschap van de baai lagen. Hij keek naar La Colmena, daar, boven aan de berg. Een afgezonderd, wit huis met twee grote balkons. Zwijgend, kleiner en verder weg dan acht jaar geleden. En witter. Abstract haast. Het gegeven dat hij daar ooit in het midden van een hete en tjirpende zomernacht binnen was geweest leek hem een list van de tijd.

De baai en het strand verlaten, de hermetisch gesloten strandtentjes en souvenirwinkeltjes anachronismen in een nog haast winterse voorjaarskou, de striemende wind een gedachteloos voertuig voor snijdende zandkorrels. Hendrie trok de kraag van zijn jas omhoog. Het koude metaal van de leuning in zijn hand zond een puls naar zijn hoofd. Een puls waarin de sequentie van gedachten – eerst de openingszin van *Moby Dick*, toen de trots, daarna de ambivalente inachtneming van zijn eigen ijdelheid en als laatste de hallucinogene herinneringen aan dat huis daarboven – convergeerden tot een chaotisch en crescendo ensemble. Hendrie kneep in de leuning, de slordige littekens – souvenirs van al zijn vechtpartijen – als witte maden op zijn enorme knokkels. Hij dwong zijn gedachten tot stilte en slaagde daar ook bijna in. Bijna, maar niet helemaal. Nooit helemaal.

Het geluid van geen auto's. De geur van geen hamburguesas. De baai nog een bloem in de knop.

Die knop beviel Hendrie wel. Beter dan de hete, stinkende, luidruchtige bloem die er in de zomer aan zou ontspruiten. Zou hij hier dan nog zijn? Of zou hij alles dan achter de rug hebben en weer thuis zijn? Hoe zou de wereld er dan uitzien?

Hij vroeg zich af of zij daar nu binnen was, in dat huis, en of ze hem zo zou herkennen, met zijn snor en truckerpet, na al die jaren. Hij veronderstelde dat hij niet veel was veranderd. Toen twintig, nu dertig. Twee leeftijden in hetzelfde tijdelijke vacuüm. En zij, zou zij veel

zijn veranderd? Een klein decennium was voorbijgegaan. Bij vrouwen gaat dat vaak anders. Die dragen soms een genetische tijdbom in zich. Heeft ze die billen nog, vroeg hij zich af. Die halve manen...

Hendrie bracht zijn hand naar zijn rechterkontzak en voelde onder het katoen haar brief kreukelen. De brief die hem met een zoon had opgezadeld.

Je moeder heeft je inmiddels vierentwintig weken in haar buik. Ze zit in een kuipstoeltje voor het huis in de zon, haar shirt tot aan haar borsten omhoog gerold. Ze neemt een slok van haar lauwe moezelwijn en een lange hijs van haar menthol Belinda. Haar man, jouw vader, is binnen een tv aan het aansluiten en roept naar buiten: 'Je kookt dat jong zo nog gaar. Pak op z'n minst een parasol of iets.' Je moeder legt het tijdschrift naast zich op de grond en smeert haar benen in met snelbruiner.

Hendrie besteeg de laatste treden van de brede trap en stond op de stoep aan de strandzijde van de boulevard. De koude, striemende wind maakte van hem een filmpersonage. The Good, the Bad and Hendrie. Hij dacht aan sigaretten. Hij rookte niet meer.

La Colmena als een kleine halfgod op de grens van het hemelgewelf. Wat als ze hem zag? Wat als ze daar nu achter een raam stond en hem hier zag staan? Nee, ze zou hem vanaf daar niet herkennen. Hij droeg deze pet, hij had zijn snor. En ze verwachtte hem nu nog niet. Ze hadden pas afgesproken over een week. Een week die hij zou gebruiken om erachter te komen in wat voor situatie hij hier precies terecht zou komen. Een paar tegels optillen, kijken wat voor insecten er wegschieten. Hoe goed kende hij dat wijf nou eigenlijk?

En dat jongetje? Dat jongetje, als hij al bestond, zou hem ook niet herkennen. Had hem überhaupt nog nooit gezien.

Toch voelde Hendrie zich ongemakkelijk. Al die verlaten huisjes die met hun zwarte ramen op hem neerkeken. Voyeurs tegen een samenzwerende bergwand.

Hij moest hier niet blijven staan. Want al zou ze hem niet direct herkennen, ze zou zich dingen kunnen gaan afvragen. Het was hier uitgestorven. Een boomlange Hollander als Hendrie zou haar hoe dan ook opvallen en misschien deed zijn postuur haar dan wel aan hem denken en zou die gedachte leven geven aan een vermoeden.

Dus begaf hij zich naar de stoep aan de overkant van de weg, aan landzijde, uit het zicht van alle huizen behalve de rij met bungalows direct aan de boulevard, en liep hij richting het beschutte en afgelegen huisje dat hij eerder die ochtend had betrokken.

Casa Caliente. Heet huis.

‘Niks calientes aan,’ zei Hendrie nadat hij de voordeur achter zich

had dichtgetrokken. Hij legde de sleutel op de lege eettafel en nam plaats op een van de vier stoelen die eromheen stonden. Zijn jas hield hij aan.

Het was een goedkoop huisje. In deze periode zeker, maar ook nog in het hoogseizoen. Geen zicht op zee, weinig zonuren, veel ongetemde begroeiing. Het huisje zelf was niet meer dan een huiskamer, een open keukentje met twee pitten, een slaapkamer met een tweepersoonsbed en een krappe badkamer met open douche en een gootsteen. Het gebarsten en overwoekerde voorplaatsje bood uitzicht op niets dan schrale bergflora en steen. De vloertegels en dakpannen en balustrade waren rood, Spaans oranje-rood. Aan de vergeelde muren hingen een paar slangenhuiden en prentjes van landschappen, de verf ervan gebarsten. Boven de deur een houten kruis met Jezus erop vastgetimmerd, het bloed veel te fel en dik, ogenschijnlijk op een later moment door iemand erop geschilderd. Aan het plafond een defecte ventilator, drie wieken waar er vier moesten zijn. Het was er donker en schoon en onbewoond en het rook er naar oude zolders. Naar de zware, donkerbruine gordijnen die voor de twee ramen hingen. De twee ramen waren de enige ramen van het huis. Allebei bevonden ze zich in de woonkamer, aan de kant van de voordeur en de voorplaats. Ze gingen niet goed dicht, rammelden bij de minste suggestie van wind. Alles in het huis kreunde, zuchtte, fluisterde.

‘Welkom in 1912,’ mompelde Hendrie, en trommelde met zijn vingertoppen op het massieve tafelblad. Hij keek naar zijn koffer, die midden in de kamer stond, en liep naar de twee ramen om van beide de haakjes los te halen. Ze sloegen direct open en het huis zoog zich vol met wind en kou. Hendrie sloot zijn ogen en bleef zo staan, zijn armen langs zijn lijf. De gure lucht schreeuwde naar hem, daagde hem uit. Hij stond op de boeg van een schip. Golven sloegen als de hamer van Thor tegen het krakende hout. Maar hij waaide niet om. Hij was een natuurelement evenzogoed als de wind die hem tarte. Doe je best maar.

Hij sloot de ramen, liep naar de kleine keuken en begon kastjes en lades te openen. Incompleet bestek, zo'n beetje iedere lepel en ieder

mes van een ander type. Geen drie borden hetzelfde. Een pakje lucifers waarvan de helft zwart en kromgetrokken. Meerdere gebruikte kurken bij elkaar gebonden met een elastiekje. Drie peertjes van zestig watt. Een voordeelzak theelichtjes. Een angebroken kartonnen doosje met spiraalvormige staafjes anti-insectenwierrook.

Hendrie tilde zijn koffer op en ging de slaapkamer in. Hij plaatste de koffer op bed en ging er zelf naast zitten. Het bed kraakte onder zijn honderd en zeven kilogram. Hij ritste de koffer open en nam er de boeken uit die hij de dag ervoor, thuis, boven op zijn opgevouwen kleren had gelegd. Zijn geliefde *Moby Dick* plaatste hij als eerste op het nachtkastje naast het bed. Hij had zich voorgenomen het tijdens zijn verblijf hier te gaan herlezen. Erbovenop legde hij het Oude Testament. Wilde je je eigen cultuur begrijpen dan was kennis van de Bijbel cruciaal, had Hendrie besloten. Hij wilde zijn eigen cultuur begrijpen. Het zou een groot verschil maken, een waardevolle aanvulling zijn op het project Hendrie Perenboom. Het zou hem wortels geven. Een fundament.

Hij maakte een stapeltje van de andere boeken. Schrijvers van naam en faam. Jazeker, dit was wie hij nu was. Iemand die boeken las als deze. Echte boeken. Wie had dat ooit durven denken, vroeger, toen hij autobanden lek stak met zijn vrienden en neefjes, lachend, snotfluimen rochelend. Toen hij, acht jaar oud, met één klap de neus van Vincent had gebroken. Wie had toen durven denken dat juist Hendrie, die gekke Hendrie van de Perenbooms, als enige aan die proletarische misère zou ontsijgen? Hij tuurde naar de stapel boeken en had de neiging ze aan te raken.

Daar heb je het weer, dacht Hendrie. Weer die ijdelheid. Altijd weer dat laatste obstakel. Hij ging op zijn rug liggen en staarde naar de lamp aan het plafond. Het was een metalen geraamte van een roofvogel, biddend, met in zijn klauwen een peertje van zestig watt, nu gedoofd. De slaapkamer had geen enkel raam. Het enige licht dat binnenviel was dat uit de huiskamer.

Klaagzang van de springveren onder zijn rug. Die roofvogel boven hem, biddend. En hij, Hendrie, die iets tussen zijn tanden uit peuterde.

Je moeders kant van de familie woonde altijd op het kamp. Nu wonen ze allemaal hier, verspreid door deze volkswijk. Hún wijk, welteverstaan. Hendrie, zo heeft je moeder je genoemd. Naar haar vader. Maar er zijn in haar familie nog wel meer mannen die Hendrie heten. Toen je geboren werd was je vader er al niet meer. Dood, zegt je moeder altijd. In een andere stad met een zachtaardige en vrolijk zwijgzame vrouw, is wat jij graag gelooft. Of op zee. Hij was tenslotte altijd al anders dan je moeders familie. Je ooms mochten hem niet. Hij heeft nooit een kans van ze gekregen. Later in je leven zul je jezelf wijsmaken dat ze hem hebben weggepest. In je hoofd hoor je zijn nieuwe vrouw soms 'dolletjes' zeggen op een manier die andere mensen in hun handen doet wrijven.

Hij had geslapen. Hoe lang wist hij niet. Zijn horloge had hij thuisgelaten. Dat had hem passend geleken; de week die hij hier in zijn eentje zou doorbrengen mocht geen uren of minuten hebben. Het moest een blok zijn. Een geheel. Iets waardoor hij werd opgeslokt en waar hij deel van ging uitmaken.

Het licht dat vanuit de huiskamer in de slaapkamer viel was veranderd. Haast zilver nu. Zonlicht gefilterd door een grijs doorschijnend wolkendek. Het kon vijf uur 's middags zijn, maar evenzogoed twee. Hendrie voelde een kortstondig moment van bevrediging. Dit was hoe hij zich deze onderneming thuis had voorgesteld. Tijdloos, surreëel, lucide. Hij kon zich hier vrij bewegen. Hij kon hier, in de ogen van een vreemdeling, honderd verschillende mensen zijn.

Hendrie had honger maar er was niets te eten in huis.

Goed, dat kon hij nu dus gaan doen. Ergens iets gaan eten. Dat was iets. Dat was een begin. Eten en dan wel verder zien.

Hij liep over de boulevard, wederom aan de landzijde, uit het zicht van La Colmena. Zijn jas leek minder tegen de kou bestand dan daarstraks. De slaap zat nog in de stof. Hij had hem voor zijn dutje moeten uittrekken. Hendrie verschool zijn mond en neus achter de kraag en trok zijn pet iets verder over zijn voorhoofd.

Hij dacht weer aan die jongen, zogenaamd daarboven, zogenaamd met zijn moeder in dat huis. Een fantoom. Hendrie stelde hem zich voor als een uitgemergeld ventje met bange ogen, een ventje dat terugdeinsde wanneer je een te snelle of plotse beweging maakte met je hand of wanneer je te luid sprak. Hendrie wilde hem in dat geval niet kennen. Hij vertrouwde zichzelf niet met zwakke mensen. Zwakte haalde bepaalde neigingen bij hem naar boven.

Hij hield zijn hand omhoog. De bus kwam van links over de bou-

levard gereden en stopte vlak voor het gesloten postkantoor annex toeristenwinkeltje. Hij stapte in. Hij knikte naar de buschauffeur en de buschauffeur knikte terug. Hendrie was een man van weinig woorden. En daarbij sprak hij geen Spaans. Hij betaalde de chauffeur en nam wisselgeld aan, knikte nog een keer en liep door naar achteren. De enige andere passagier was een oude man, kaal en kromgegroeid en gedrogeerd door halfslaap. De oude man keek niet op toen Hendrie hem voorbijliep. Zijn mond hing open en kwijl sijpelde uit zijn mondhoek. Hendrie nam twee bankjes achter hem plaats. Hij dacht hem te kunnen horen ademen en die adem te kunnen ruiken. De geur van ontbinding. Hij staaarde naar dat oude hoofd, dat zonder weerstand te bieden mee bewoog in de bochten en bij het optrekken en afremmen. In de zwakte van oude mensen zag Hendrie louter stompzinnige en weke kwetsbaarheid. Nooit interpreteerde hij het als het welverdiende einde van strijdlustigheid, of de wijze berusting van een sterveling aan het eind van zijn bestaan. Die zwakte in anderen te zien maakte hem kwaad en machteloos. Hij wilde dat de man zou sterven, hier in deze bus, aan een hartaanval of misschien een herseninfarct, in ieder geval iets wat nog heel even, heel veel pijn zou doen voordat de lichten doofden.

Er is de keer 's nachts in bed. Je ligt met je gezicht naar de muur. Het ganglicht schijnt door je gesloten ogen. Je hoort je stiefvader ademen in de deuropening. Je houdt je ogen gesloten en blijft liggen zoals je ligt. Lange seconden blijf je zo liggen en blijft je stiefvader zo staan. Je ruikt het bier en de sigarettenrook. De stank vervuult je kamer en duwt op je borstkas. Je stiefvader begint te lachen. De lach opent zijn slokdarm en geeft ruimte aan het biergas in zijn maag. Het wordt lachen en boeren tegelijk, het geluid van een duister wezen in de modderige krochten van een strontmoeras.